

حيات

ارابه ركزى :

آفقرده ده ، استانبول جاده سنده آفقرده
معارف امينلى ياشنده كى دائره

استانبول بوروسى :

استانبولده ، آفقرده جاده سنده ۸۷ نومروده
دايه مخصوصه

نسخه هېربرده ۱۵ غروشه

سنة لکى پوسته ايله ۷,۵ ليرا .

(اجنبى مملكتلر ايجين ۷,۵ دولار) .

ايونه و اعلان ايشلى ايجين استانبول بوروسه

مراجعت ابدليلر .

يازي ايشلرنك مرجى آفقرده مرکزدر .

مبارد ائماجبار ... ديار دها جوره حيات قاتالم ...

- نيه -

ساى : ۶۹

آفقرده ، ۲۲ مارت ، ۱۹۲۸

۳ مى جلد

حيات مجموعه سى

۹۲۸ نسخه رمضان بارامك بونوره قارئلى ايجوره معاندنر كنبرمى نمنى ايجر .

مصاحبه

آفقرده نك صوك هافتانده دائر نوطلر

انحصارلر مفسره - بورجه نرقيفالى - ايلك نربرسات قارئلى ادرله معارف برركيسى مسئلى

صوك هافتانك مثبت فعاليتلى اقتصادى
ومالى جبهه لرده تمرکز ايدىيور . بر طرفدن
اقتصاد مجلس عاليسى اجتماعنه دوام ايدىيور، ديكر
جهتدن آفقرده دعوت اولونان شكر و پترول ،
توتون ، مسكرات انحصارلى مديرلى اوزون
اوزادى به مالىه وكالتنده اجتماعلر عقد ايله ديلر .
مذاكره موضوعى انحصارلر تعلق ايتديكنه كوره
مملكتك اقتصادى حياتى شدتله علاقه دارايدر .

اقتصاد مجلس عاليسنك نه درجه مثبت
اساسلر كوره چاليشديغى ، تماس ايتديكى مسئلهلر
حقنده تنظيم ايله چكى رابوردن آكللاياجمر .

عجيا انحصار مديرلر نك مالىه وكاليله تماسلىرى
نتيجه سنده ويريلن قرارلر نه لردير؟ اونى بوكون
تماميله ييلمه يورز . يالكز يومى غزته لره كوره انحصار
بودجه لر نك تنظيمى مسئله سى تدقيقا نك مركزينى
تشكيل ايدىيور مش . بونقطه بزجه صرف ادارى بر
اهميتى حازدر . نظرى اولارق دوشونولديكى
زمانده نهايت بو بوك ملت مجلسنك على الاطلاق
دولت صرفياتى اوزرنده كى مراقبه حقنه تماس

ايله ن بر حقوق اساسيه مسئله سى كى مطالعه
اولونا بيلير .

بزجه مهم اولان جهت ، مالىه وكالتنك انحصارلر
متوجه اولدينى هدف حقنده نه دوشونديكى
اوكر نمكدر . عجيا انحصارلر صرف قولايجه ويركى
تحصيلى نقطه سندنمى وضع اولونمشدر؟ اكر بويله
ايسه بو اداره لرك اهميتى چوق تالى بر موقعه اينهر .
اووقت عيى ويركويى دها قولاي ، دها امين بر
طرزده تحصيل ايتك يولى بولونامازمى؟ سؤالى
مواجهه سنده قاليرز . بويله تلقى اولندينى زمان
بو انحصارلر ضرورى اولدينى ده قولايقله اثبات
اولوناماز . اكر انحصارلر صرف ويركى تا ميني
نقطه نظرندن وضع اولوناماش ، دولتك اك
اهميتلى عدايتديكى ثروت منبعلى اوزرينه حاكم
اولماسى ، او ثروتلى مى منفعت اعتباريله اك اى
بر طرزده ايشله تمه مى مقصدى كوزه تيلورسه
اوزمان بو اداره لرك حقيقى قيمت وموقعى تعين ايدهر .
انحصارلر ك تشكيلاتنده خصوصيت ، اداره
ايدهر ندرده بو قدار مهم اقتصادى برايشى باشاراجق
مزيت آرامانك معناسى آكللاشيلير .

ديكر جهتدن انحصارلر ك هدفى تعين
سايله سنده مملكتده تعقيب اولونان اقتصادى
سياستك انا خطلى عادتا چيزلش اولور .
انحصارلر ك كنش بر اقتصادى هدفه متوجه
اولماسى - اى اداره ايديك شريطله - چوق خيرلى
كوره نلردنز . اسكيدن مملكتمزده كى اقتصادى
تدريسات «ليبه راليزم» اساسنه كوره عادتا نص
حالنده جريان ايتديكى ايجين دولتك هر هانكى
بر استحصال منبعى اوزرينه حاكم اولماسى ، اونى
ملى منفعت اك اولغون بر طرزده ايشله تمه سنى
دوغرو بولمايانلر چوقدر . فقط وقايع هر طرفده
بر آرائيق ، مكتبلر مزده «تك» اقتصاد مؤلفى
اولارق طانيتديريلان پول روو ابوليونك عالمشول
فرض ايله ديكي اساسلى ، رقابتدن بلكه ن آهنكى
تكذيب ايتكده ، اقتصادى ساحده دول
قدرتلى امكان مرتبه سنده تحديد ايله مك طرفدار
اولانلر ك دوغرو دوشونمكلىرى اورتايله
قومقمده در . دولت تشكيلاتيله اقتصادى بر منبعى
ايشله تمكده بعض ضعيف نقطه لر مز كورولسه بيله
دولتك مى منفعت اعتباريله لازم كوردىكى منابعى

دری

اون ایکنجی عصر ادبیاتک مشهور سیالزندن :

نابی طریخی جوق سوهن ، اکثریا :

لاله زار مطلبی سیراب ایدر جو قلامش
رود همنده نم شبنم قدر صوقلامش
نو بهار دهری بر باد ایش فصل خزان
بلبل اوچش ، کلر آتش جویه ، شوقلامش
پایمال کشتکیان غم اولش اهل دل
نره شیران سخاده زور بازو قلامش
دوشبر ای صیاد دل آلتکی بوزدامکی
صید اولور بودشت وحشته بر آهو قلامش
طرح نابیدر بوکا پروک اولمز دریا
پاک زمین تنکدر جای تکاپو قلامش

بولنده غزللر سولهین « احمد دری افندی » ،
سالم تذکره سنکده قیدایتدیکی کی عصرنده « منظور
وزرای کرام و ملتفت وکلای اولوالاحترام » ایدی .
معاصرلری اون « شعروانشاده ماهر ، تاریخ کولفده
خود اقرانی نادر » اولارق طانیبور .

« دری » وانیلدر . بر کوزی علیل اولدینی
ایچون دورنده « کور دری » ، « یکچشم دری »
دیه آ کیلمشدر . اون ایکنجی عصرده قلمه آلینان
وبالحاصله مجیب ، جازم ، فیضی ، جزمی ، کوجوک
خنکار دیه مشهور شناسی ، آگاه کی شاعرلرک
آله کچن ، ایچنده بو آدملردن باشقانی کی ، چلی
زاده عاصم کی طانیمنش شاعرلرک آل یازیلی
بولونان یک قیمتلی بر یازما مجموعهده درینکده خلی
غزللریله بر « مدس » ی وارددر . حکمداره
تقدیم ایدیلدیکی آ کلاشیلان بومظومهک بر قطعه سی
شودر :

طفل ایکن مهد وجود ایچره اولوردم دیدهور
سال چارمده اصابت ایلدی با که نظر
بوملاندن ایدرکن والدیم ناله لر
دیدیلر الحکمله بر باشه برکوز یتر
توتیای خاکیکیچون ایکی چشم سفید
شولقددر جنک ایتدی کیم آخر بری اولدی شهید
« نوادر الادبا و آثارالظرفا » عنوانی مطبوع
مجموعهدهده شوققره یی اوقویوروز : [سلطان احمد
ثالث مرحومک ندیم خاصلری مشهور دری افندی
یکچشم اولوب ، مشارالیه طرفندن بو حاله یعنی بر
کوزینک سقط وعلیل اولماسنه سبب وباعث نه اولدینی
استفسار بیورلدقده مومیاله بالبداهه :
توتیای خاکیکیچون ایکی چشم سفید

اول قدر جنک ایتدیلرکیم بریسی اولدی شهید
یتتی انشاد ایله یکچشمکی مادر زاد اولوب
موخرآ بر عارضه سببیه کوزینک علیل اولدینی
ظریفانه آ کلادیر . شهریار مرحمت دثار دخی « اوله
ایسه ایمی زنده قالان چشمک کافرمنش » دیولطیفه

بیوررلر . [درینک یه حکمداره ندیم ایدیش
منثور بر مکتوبی واردرکه بوندن « . زمان طهولیتده
غمخانه مزه نسواندن بر شوخ چشم بدین مسافر
کلب بو عبد ناجیزی نظاره یه آلوب :
بیلم بزی کوزکله نیچون بر سگ ای فلک
بوکستانه کلدک ایسه شبنم اولماق

فحواسنجه آخرالامر اصابت زخم چشم ایله کوزی
بندن بی کوزدن جبقاردیغنی عینی ایله والدیم نقل
ایدرلردی . . . دیبور . سالم افندی ، تذکره سنکده درین
بحث ایدرکن « اول ذات نادیده نظیر . . » ، « ذات
یکتاسنک چشم بیناسی » ، « آن یسپرده بر کوز
بوموب آجیجه بیستا بر تاریخ بی نظیر ایدرلردی .
کی لفظ او بولریله زوالی آدمک کورلکنی احساس
ایدر . مع هذا منسوب اولدینی ادبی مکتبک ایجاب
ایتدردیکی نکته دانلغه آفتا ایدرک بالذات کندی بیله
« کوزی آجیقلرله کوز آشنائی » اولدینی سویلر .
تذکره صاحب صفا افندی « کنهی » نامنده بر
شاعرین بحث ایدرکن « بو جریده عرفانه آناری
نیت اولونان دری افندی کور طاووقی باشی نام
کسنهک کریمه سنه عقد نکاح ایلدکده بویتی شاعر
مزبور نظم ایلدیکی شایعدر :

ایلدی دری تاهل آ کسزین
آلدی کور طاووقی باشینک قیزین . . . [*]
سید وهی افندی مشهور « وکالتنامه » سنده
معاصرلرندن کیسینک لهنده ، کیسینک علیهنده
بولونورکن درینک قاردهشی سعدی به تعریضاً
شو بیی سویلرکه بالوسیه دری بیده قصد ایتدیکی
آ کلاشیلمقدهدر :

کیمی همچشم عرفی عذر ایدن کندی ولی بیلمز
کور اوغلی ترکیسیله نیدوکن سعدی کستانی [*]
مع هذا دری وفات ایتدیکی زمان سید وهی
سویله دیکی شو :
جیقار بر تعمیمه فوتک تاریخن ای وهی
کم اولدی کان دهرک کوز کوره پاکیزه بردری
کورلکنده اشارت اولان تاریخیله حق شناسلق
ایتشد . . .

[*] بوققره « حالت افندی کتبخانه سی » نده محفوظ
و « صفا » ک خط دستیه محرر مسوده حالنده کی
نسخهده موجوددر . دیگر کتبخانه لرده کی « صفا
تذکره سی » نسخه لرنده بوقدر .
[*] « سید وهی » ک و « تائب » ک بو طرزده
تعریضلرندن متأثر اولان سعدی ، قلمه آلدینی بر قصیده
ایله هم نازکانه ، هم ده بر از مغرورانه جواب
ویرمشدرکه بوندن تورکیات مجموعه سنک ایکنجی
نسخه سنده کی مقاله مزده بحث ایدیوروز .

صفا تذکره سنک افاده سنه کوره « اوائل
حالنده بعض وزیرک خدمتنده » بولونمش ، « وقایع
الفضلا » ک قید ایتدیکنه نظراً سوکرا « دیوان
هایون خواجه لری زمزمه سنه وصول بولوب ۱۱۲۵
رجبده نعیم مصطفی افندی [*] برینه آناتولی
محاسبه جیسی « اولمش ، برسنه سوکرا عزل ایدیش ،
۱۱۲۷ ده « سیاه کابی » داهاسوکرا « خراج محاسبه جیسی »
ایکن ۱۱۳۱ ده « شق ثانی دفتر دارائی پایه سیله »
ایرانه سفیر کوندریشدر . او زمانه قادر ایران
تاجرلری بزم حدود مزندن کچوب آوروپایه و خاصه
آوستریایه کیتکه مأذون ده کیلدیلر . دولاشیقلی
بولار تعییب ایتدکری ایچون ضرر ایدیورلر و اشیا لری
بهالی صاعقه مجبور اولوبورلردی بساروخ « معاهده سنده
نمسه لیر بوجهتی نظرا اعتباره آلدیلر . ایران تاجرلرینک
« بلغراد » اوزرندن کچوب کیتکه لری « کومروک »
ویره جکری ایچون بزمده فایدالی کوروندی . مورخ
راشد افندیکنک افاده سنه کوره « ماده مرقومه دخی
قیابعد نظام ویریک امر مستدعی الاهتم اولغله
مصلحت مزبوره بی آنها واعلام و کرک سائر کیفیات
احوال ممالک ایرانی استعلام ایچون خراج محاسبه جیسی
اولان دری افندی ماده مشروحیه بی متضمن نامه
هایون ایله الپی نصب و تعیین واول حوالینک استعلام
کیفیت احوالی لساناً کندویه توصیه وتلقین اولوندی .
« دری » ۱۱۳۴ سنه سنده دوغش و خدمته
مکافاتاً « باش محاسبه جی » اولمشدر . قلمه آلدینی
« تقریر » دفته شایان بر نارنجی و شیفه در . برسنه سوکرا ،
یعنی ۱۱۳۵ سنه سی ربیع الاولک ایکنجی جمعه کونی
وفات ایتدی . راضی تذکره سنک افاده سنه کوره
« شیخ وفا جامع شربنی حظیره سنده تدقین اولوب
سنک مزارینه « غلطه لی حافظ مرحومک [*] بویت
تاریخی تحریر اولندی :

صدف لحد عدنده بر ایدوب دری صاف
قبر دری اوله دار کهرکان عطا
شوده دری نک وفاته سویله نمش تاریخلردن در :

دری یکتا ودور اندیش و نیز ادراک کیم
حل ایدردی بر باقی شده هر موی پیچیده بی
چونکه چشمن یومدی دنیادن دیدم تاریخی
نابید ایتدی فلک بر جوهر نادیده بی

درینک وفاته نیلنکده شوتاریخی وارددر :
سرفراز شعرا دری کیم
مثلی اولشدی معارفده عیدم
کوز بوموب اول دخی بو عالمدن
ایلدی عزم کستان نعیم
جیقدی بر تعیمه ایله تاریخ
کوجدی دری هنری قلدی یتیم . . .

« دری » سفیرلکه داتر « تقریر » بی
ساده وصیمی برلسانله یازمشدر . ایرانک رنک

[*] مشهور مورخ نعیم

[*] یتنه راضی تذکره سنه توره « بین الامثال معارفه موقوره
ایله مذکور و فن تاریخده بغایت مهارت ایله مشهور رکور
تاریخلری تحسین کرده جهان » بر شاعر اولان غلطه لی حافظ ۱۱۵۰
سنه سی حدودنده وفات ایتشد .

و منظره لری، عادت و راسه لری بو اثرده لفظ شافلا بانفندن
اوزاق و واضح برقلله تصویر ایدلشد. حدوده
داخل اولور اولار « کرمانشاه » و الینک کندینی
استقباله جیقمایشه منسوب اولدینی حکومتک شرف
و حیثیتی نامه حدتله ن دری افندی بروقه بی عیناً
شویله آکلایور. [کرمانشاه خانی اتباعیله استقباله
کله جک ایکن نم مانم وارد در دیو اعتذار و کندی
کلیوب قدراشتی اوجیوز مقداری قزلباشی ایله استقباله
کوندرمش. بو قوللری همان بی اختیار دارغینلق
صورتی کوستروب بونله آزار یوزندن آل عثمان
پادشاهنک مخصوص الجیسی و نامه هایونی حامل اولامده
بوعیارده برخان بی استقبال اتمیه، و الله العظیم
تا بورایه کله دیکه بر قدم ایلر و ارمام و بونک کستاخلقی
شاه حجاب جاتنه عرض ایدرم دیو آله دوات و قلم
آلقدمه بر قاق آتلوری قوشارق خان مزبورده واروب
احوالی سویله یوب عجله ایله آته بیدیروب کلوب
بزه عظیم اعتذار ایددی. و معاً کرمانشاهه نزول
ایتدک. [دری مختلف وقعه لر و سبیلرله ابرانیلرله
قارشی خیلی قافا طوتمشدر. شاه طرفندن قبول
ایدیلدی کونه دأثر ایضاحات و بررکن شوققره بی
بازارکله ک خوشدر: [وزیر اعظمه فارسیجه
نم اسمی سؤال ایلدی. بن دخی « شاه اسم مرا
ازمن برس یعنی آدمی بکا صور، دریم، ایلمی »
شهروم، هرچه فرمان بودموم! « دیدیکم کبی
« های ایلمی افندی سن خوش کلدک، صفا کتوردک
بولرده جوق زحمت چکدکی « دیو فارسیجه بر قاق
سؤالر ایلدی. بن دخی اقتضاسنه کوره فارسیجه
جوابلوردم. سوکرا « کورتورک برنده اوطورسون »
دیو فرمان ایلدکه قوجیلر کتخداسی « بو بورک! »
دیو بی قالدیروب شاهک مقابله سنده اوتوران وزرآنک
باتنه کورتوروب ایکنجی وزیرک آلت یانده بر کوستروب
واوکه بر قاق طابق شکرلر قوبوب بزدخی شکریمکه
باشلوب شاهک دائم توجه و نظری بندن بکا اولوب
وزیری ایله براز بی سویلدیلر. اما نه دیدکلی بی
ایتمه دم. آنجق و ضعلرندن نه معقول، نه کوزل
ادبی و معرفتی ایلمیدر دیو سویلدکلی بی حس ایدم. [
برهافتا سوکرا ایران وزیر اعظمی طرفندن دعوت
ایدیلن دری افندی داماد ابراهیم باشانک مکتوبی
تقدیم ایتشد. اونی ده شویله آکلایور: [مجلسلرینه
دخولده اعتمادالدوله بی کوردیکی کبی برندن قیام
واوطنک نصفه دک استقبال ایدوب بزه کندو یانده
بر کوستروب مکتوب شریفی تعظیم و تکریم ایله
اوپوب اول دخی آلوب اوپوب باشی اوجنه قودی.
بزه جای شریفی و شکر کتوردیلر. محبته باشلانوب
کاه ترکی کاه فارسی اشعار اوقونارق و کاه استانبول
وساثر ممالک محروسه نک آب و لطافت و نظافتی سؤال

ایتدی و اقتضاسنه کوره جوابلر وریلدی. و اول
مجلسده شعرا و ارباب معارفدن کسنه لر وار ایدی.
کرمیت اوزره قی وافر شعر محبتی اولندی. الحمدلله
تعالی جمله سی تحسین بلیغ ایدوب « روم بهجت رسومده
مکر بو مرتبه آدمیر دخی وار ایش « دیو غیایمه
ستایش ایتشلر... [متعاقب ملاقاتلرده ابرانیلرله
حدود مألرینه دأثر خیلی منافقه لرده بولونمشدر.
بالوسیله ایران خازنده لرندن بحث ایدن دری افندی
« اگرچه تاب و طراوتلری برنده ولکن جندان آن
و جاذبه لری یوق » دیدکدن سوکرا:

بیلن خاک سنبولدر رسوم شیوه و نازی
کنارک دلبری نازکده اوله نازنین اولار.

بیتی یازیور. ابرانده کی شعیلرله سنلردن بحث
ایدهرک تقدیری شویله بیترمکده در: [... حاصل
شیمدی ممالک عجمک بلکه ثلث مرتبه سی مسلماندر.
خصوصاً شیروان، شمانی، کنبه و قره باغ سمنلری
بالجمله سنلردر. بلکه خسی قزلباش بولونماز.
وقزلباشک مجموع مملکتی شن و آبادان و معموردر.
خرابه سی حتی آزددر. هباذالله کوسترشد کویاکه
دولتلی انقراضه قریب اولمشدر. حقیقه و هلتاً
احواللری موبو تدقیق ایدم. مملکتلی غایت
معموردر. لکن دولتلیک رجالی یوق... و دولتری
متزلزل اولوب اطرافدن اوزرینه هجوم ایدیلورلر.
بونلر دفته قادار اوله میورلر و جمع ایلدکلی عسکرلی
دخی بر طرفدن فرار ایتکده در... سفره و اراجق
سر عسکرلی بیله مایوس و محروم کبی واریرلر. اللهم
امری ایله اوزرلرینه بر نکبت و نحوست چوکشددر.
اصلاً بوزلری کولز. و جمله سی متفق درلر که شیخ
اوغلنک یعنی شاهک دوری دوش و دولتی کیتمش
ومدتق تمام اولمشدر... [فی الواقع صفویه حکومتی
بر آرز سوکرا پریشان اولمشدر.

شورایه علاوه ایدم که ایران شاهیده بلقالبه
مشهور « مرتضی قولی خان » ی استانبوله سفیر
اولارق کوندرمشدر. اصلاً آذری بر تورک اولان
« مرتضی قولی خان » نامی « مخلصیه فارسی و تورکجه
غزللر یازمش، داماد ابراهیم پاشا سرانی دوله دوران
شاعرلر و بومیانده « ندیم » بو غزللره نظیره لر
سویله مشلردر.

..

بوقاریده آکلایغمز اوزره بر قسمی اساساً
نابی تنظیمی سویله دیک غزللرینک همان هپسند.
بو بوک اورفالینک بارز تأثیرلری کورولور. بونلردن
بر ایکینی شورایه کچیریمورم:

همان سن قائم اول اخلاصه محض وفاق اوزره
قودورسون جمله اعدا پایه مکر و نفاق اوزره

کمی جام نشاط و گه سونار پیمانه آلام
دکدر دوری ساقی سپهرک برسیاقی اوزره
اولور گوش ایلمر تلخکام زهر ناکمی
دکل افسانه سی فرهاد و شیرینک مذاق اوزره
کیروب بر برینه خطک همان اول رشته جانی
اوتیغ غمزه دن کسمک دیلرلر اتفاق اوزره
خرام نازک امیدله دزی نیجه بیللردر
طورر بکار سر کوبنده های اشتیاق اوزره

..

بزه که دار طرله شبکونه جیقمش ایتش
سان کند آله کردونه جیقمش ایتش
چکمش مشق کان ابروانندن قلم
مصحف حسنده آنجق نونه جیقمش ایتش
بزدن استفسار ایدک سر ارسلوبی که بز
چارطاق هقل افلاطونه جیقمش ایتش
ای فلک در یتیمز پایمال ایتمه بزی
قدرله دیهم افریدونه جیقمش ایتش
دریا بز طمله یاقوت کان حسرتز
نا جکردن دیده برخونه جیقمش ایتش

..

منظومه لری ایچنده:

بلبل نغمات ایلدی کوستردی چن گل
سن دانی آجیل گل کبی ای غنجه دهن گل [*]
تأثیر ایدم من خار غم، ارباب خلوصه
گل حاصل ایدر کلشن مالمده دیکن گل
و:

دل خنده ربزی لب جانانه مبتلا
جانانه کریه دل نالانه مبتلا
گل مائل ترنم افغانی بلبلک
بلبل تبسم گل خندانه مبتلا
شمع اضطراب آتش پروانه یه اسیر
پروانه سوز شمع شبستانه مبتلا

کبی طریفلری ده اولان « دری »، اون ایکنجی
عصرک بک مشهور سیالرندن اولقله برابر بوکسک
برشاعر صایلاماز.

علی جانب

